

30 Ιανουαρίου, 1989

[ΠΙΚΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΜΕΡΙΜΝΗΣ ΚΑΙ
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση,

(Υπόθεση Αρ. 1011/87)

5 *Συνταγματικό δίκαιο — Αρχή Ισότητας — Σύνταγμα, Άρθρο, 28 —
Επιβάλλει ίση μεταχείριση προσώπων, που βρίσκονται στην ίδια
ουσιαστικά θέση και απαγορεύει εξομοίωση ανομοιογενών
υποκειμένων και αντικειμένων του δικαίου — Καθιερώνει την
Αριστοτελική έννοια της ισότητας, που συναρτά το περιεχόμενο της
με την ουσιαστική ομοιογένεια μεταξύ προσώπων και πραγμάτων.*

10 *Ο αιτών είναι εκτοπισμένος. Μετά τον εκτοπισμό του έκτισε
κατοικία σε ιδιόκτητο οικόπεδο στην περιοχή Λακατάμιας. Αυτό
έγινε με δάνειο, που εξασφάλισε από τον Οργανισμό
Χρηματοδοτήσεως Στέγης. Η οικογένεια πήρε βοήθεια και από το
σχέδιο για επιδότηση δανείων εκτοπισθέντων μελών της από την
Α.Η.Κ., όπου εργάζεται η σύζυγος του αιτητή.*

15 *Αίτημα του αιτητή για βοήθεια από την Υπηρεσία Μέριμνας και
Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων απορρίφθηκε. Η απόρριψη
βασίσθηκε στο ότι σύμφωνα με το σχετικό σχέδιο η συμπλήρωση της
κατοικίας και η βοήθεια για τη συμπλήρωσή της από άλλη πηγή
20 αποτελούν ανυπέρβλητα κωλύματα για παροχή βοήθειας από την
Υπηρεσία Μέριμνας.*

Το Ανώτατο Δικαστήριο δε δέχθηκε εισήγηση ότι υπάρχει πα-

ραβίαση της αρχής της ισότητας, γιατί ο αιτών δεν κατόρθωσε να δείξει ότι τα κριτήρια, που εφαρμόστηκαν, είναι αυθαίρετα ή ότι η ταξινόμηση των εκτοπισθέντων για σκοπούς δανειοδοτήσεως δεν σχετίζεται με διαφορές στην κατάσταση του, που έχουν αντικειμενικό έρεισμα.

5

Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι είναι επιθυμητό τα κριτήρια για τη διάθεση κρατικών πόρων να καθορίζονται από τη νομοθεσία. Δεν απαγορεύεται όμως η εκχώρηση σχετικής αρμοδιότητας στην εκτελεστική εξουσία, όπως έγινε στη συγκεκριμένη περίπτωση με το νόμο Περί Προϊπολογισμού.

10

Η αίτηση απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

Προσφυγή.

15

Προσφυγή εναντίον της απόφασης των καθ' ων η αίτηση με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση του αιτητή για την παραχώρηση δανείου ή άλλης βοήθειας για την αγορά ή ανέγερση κατοικίας.

20

Α. Γεωργιάδου (κα), για τον Αιτητή,

Σ. Μάτσας, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

25

Cur. adv. vult.

ΠΙΚΗΣ, Δ: Ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση: Ο αιτητής κατάγεται από την Κερύνεια. Εκτοπίστηκε με την οικογένεια του από την κατοικία του, όπως και χιλιάδες Κύπριοι, από τον τούρκικο στρατό το 1974. Μετά τον εκτοπισμό η οικογένεια εγκαταστάθηκε στην περιοχή Λευκωσίας. Ο ίδιος είναι συνδικαλιστής, έμμισθο στέλεχος της Συνομοσπονδίας Εργατών Κύπρου (Σ.Ε.Κ.) και η σύζυγός του υπάλληλος της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου. Με την παραχώρηση δανείου από τον Οργανισμό Χρηματοδοτήσεως Στέγης έκτισε κατοικία σε ιδιόκτητο οικόπεδο (περιοχή Κάτω Λακατάμιας). Η οικογένεια βοηθήθηκε από σχέδιο της Α.Η.Κ. για την επιδότηση δανείων εκτοπισθέντων μελών της που παραχωρήθηκαν για σκοπούς αποκτήσεως στέγης στην σύζυγο του αιτητή.

30

35

40

- Μέχρι το 1987 ο αιτητής δεν έκαμε κανένα διάβημα στην Υπηρεσία Μέριμνας και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων για την παραχώρηση δανείου ή άλλης βοήθειας για την αγορά ή οικοδόμηση κατοικίας. Αποτάθηκε για
- 5 πρώτη φορά στις 16.4.87 μετά την τροποποίηση των κριτηρίων για παροχή δανείων σε εκτοπισθέντες που συντελέστηκε με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της 19.2.87. Με την απόφαση αυτή καταργήθηκαν τα εισοδηματικά κριτήρια για τη στέγαση και αυτοστέγαση"..... παλιών οργανικών οικογενειών και τον καθορισμό μετρήσιμων κριτηρίων (ηλικία, σύνθεση και οικονομική κατάσταση της οικογένειας)". Η αίτησή του απορρίφθηκε για δύο λόγους. Πρώτον διότι η κατοικία για την απόκτηση της οποίας επιζητούσε χορηγία ή δάνειο
- 10 είχε αποπερατωθεί (βλέπε φωτοτυπία αιτήσεως παράρτημα 1 στην ένσταση) και δεύτερο επειδή η σύζυγος του είχε ευεργετηθεί από το σχέδιο βοήθειας προς εκτοπισθέντα μέλη της Αρχής για την απόκτηση στέγης. (Βλ. βεβαίωση Α.Η.Κ. - Παρ. 2 στην ένσταση, Παρ. 2 στην αγόρευση του
- 15 δικηγόρου της Δημοκρατίας). Ας σημειωθεί ότι το σχέδιο βοήθειας εκτοπισθέντων μελών της Α.Η.Κ. ήταν το ίδιο με το αντίστοιχο σχέδιο της ΠΑ.ΣΥ.Δ.Υ. για τη βοήθεια εκτοπισθέντων κυβερνητικών υπαλλήλων.
- 20
- 25 Όπως έχει υποδειχθεί από τον συνήγορο των καθ' ων η αίτηση η απόφαση της 19.2.1987 για την κατάρτηση των εισοδηματικών κριτηρίων δεν αλλοίωσε τις άλλες προϋποθέσεις για την παροχή βοήθειας για απόκτηση στέγης από την Υπηρεσία Μέριμνας και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων. Τα κριτήρια για την παροχή βοήθειας έχουν
- 30 καθοριστεί σε σειρά αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου. (Βλ. αποφάσεις 21.4.77, 26.4.77, 27.10.77 και 19.10.77). Η παροχή στεγαστικών δανείων σε εκτοπισθέντες κρατικούς υπαλλήλους βασίζεται σε σχέδιο που έχει
- 35 καταρτισθεί στα πλαίσια των αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου από επιτροπές που είχαν ειδικά συσταθεί για το σκοπό αυτό. (Βλ. παρ. 5Α και 5Β που επισυνάπτεται στην αγόρευση του δικηγόρου των καθ' ων η αίτηση).
- 40 Το αίτημα του Σάββα Σαββίδη για παροχή δανείου συναρτάται με το σχέδιο παροχής δανείων σε εκτοπισθέντες κρατικούς υπαλλήλους. Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό τόσο η ολοκλήρωση κατοικίας όσο και η παροχή βοήθειας

από άλλη πηγή για στεγαστικούς σκοπούς αποτελούν ανυπερέβλητο κώλυμα για την παραχώρηση δανείου. Στην προκειμένη περίπτωση έχει διαπιστωθεί ότι η κατοικία για την οποία ζητήθηκε χορηγία ή δάνειο είχε συμπληρωθεί και δεύτερο ότι η σύζυγός του αιτητή έτυχε ευεργετήματος στα πλαίσια στεγαστικού σχεδίου της Α.Η.Κ. για βοήθεια εκτοπισθέντων μελών της. Κάθε ένας από τους λόγους αυτούς αποτελεί ανυπερέβλητο κώλυμα για την παροχή χορηγίας ή δανείου σε εκτοπισθέντες για στεγαστικούς σκοπούς στα πλαίσια του υφισταμένου σχεδίου. 5 10

Ο ισχυρισμός ο οποίος έχει προβληθεί στην απαντητική αγόρευση του αιτητή ότι η κατοικία δεν έχει συμπληρωθεί κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως δεν έχει τεκμηριωθεί. 15

Τέλος επικρίνεται με την απαντητική αγόρευση του αιτητή η πολιτική της διαθέσεως κρατικών πόρων με διοικητικές αποφάσεις και προσβάλλονται τα κριτήρια για την παροχή βοήθειας σε εκτοπισθέντες ως αντισυνταγματικά για τον λόγο ότι προσβάλλουν την αρχή της ισότητας που θεμελιώνει το άρθρο 28 του Συντάγματος. Γίνεται μόνο συνοπτική αναφορά στο άρθρο 28 και δεν εξειδικεύονται οι λόγοι για τους οποίους το σχέδιο παροχής στεγαστικών δανείων προς εκτοπισθέντες ή οποιαδήποτε πτυχή του προσκρούει στις διατάξεις του άρθρου 28. 20 25

Το άρθρο 28 κατοχυρώνει την ίση μεταχείριση των πολιτών από τους νόμους και τη Διοίκηση. Απετέλεσε αντικείμενο εξετάσεως και αναλύσεως σε πολλές αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστηρίου. Η φύση και η έκταση του δικαιώματος που διασφαλίζει το άρθρο 28 έχουν αποκρυσταλλωθεί σε βαθμό που δε χρειάζεται η επεξήγησή τους με αναφορά σε δικαστικές αποφάσεις. Επιβάλλεται η ίση μεταχείριση προσώπων που ευρίσκονται στην ίδια ουσιαστικά θέση και απαγορεύεται η εξομοίωση ανομοιογενών υποκειμένων και αντικειμένων του δικαίου. Στην πράξη το άρθρο 28 απαγορεύει διακρίσεις που δεν έχουν λογικό έρεισμα και δεν βασίζονται στην ανομοιογένεια της θέσεως ή καταστάσεως των προσώπων μεταξύ των οποίων γίνεται η διάκριση. Όπου ελλείπει η ομοιογένεια κριτές της διαρθρώσεως και ταξινομήσεως των δικαιωμάτων των πολιτών είναι η νομοθετική και εκτελεστική εξουσία ανά- 30 35 40

λογα με τη σφαίρα αρμοδιότητας.

5 Όπως είχα την ευκαιρία να επισημάνω και σε προηγούμενες αποφάσεις* το άρθρο 28 του Συντάγματος εισάγει την Αριστοτελική έννοια της ισότητας που συναρτά τον ορισμό και εφαρμογή της με την ουσιαστική ομοιογένεια μεταξύ προσώπων και πραγμάτων.

10 Δεν έχει προσκομιστεί κανένα στοιχείο και δεν έχει προβληθεί καμιά επιχειρηματολογία που να καταδεικνύει ότι τα κριτήρια τα οποία έχουν τεθεί για την παροχή χορηγίας ή δανείου για τη στέγαση εκτοπισθέντων είναι αυθαίρετα ή ότι η ταξινόμηση των εκτοπισθέντων για σκοπούς δανειοδοτήσεως δε σχετίζεται με διαφορές στην κατάσταση τους που έχουν αντικειμενικό έρεισμα.

20 Με βρίσκει σύμφωνο η εισήγηση της συνηγόρου του αιτητή ότι είναι επιθυμητό τα κριτήρια για τη διάθεση κρατικών πόρων να καθορίζονται από τη νομοθεσία και να μην αφήνονται στη διακριτική ευχέρεια διοικητικών οργάνων. Ο καθορισμός και ρύθμιση των δικαιωμάτων των πολιτών πρωτογενώς από τη Βουλή διασφαλίζει την λειτουργικότητα της αρχής του διαχωρισμού των πολιτικών εξουσιών και συντελεί στη βεβαιότητα για το δίκαιο.

25 Δεν υπάρχει όμως νόμικο κώλυμα** στην εκχώρηση αρμοδιότητας στην εκτελεστική εξουσία για καθορισμό στα πλαίσια των εξουσιοδοτικών διατάξεων της νομοθεσίας (τον προϋπολογισμό στην προκειμένη περίπτωση) για τον καθορισμό των κριτηρίων για τη διάθεση κρατικών

30 πόρων. Δεν έγινε εισήγηση ούτε υπάρχει οτιδήποτε που να μαρτυροί ότι η εκτελεστική εξουσία έχει υπερβεί τα όρια της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως στον καταρτισμό του σχεδίου για την παροχή χορηγίας ή βοήθειας προς τους εκτοπισθέντες.

35

* Βλ. *Apostolides and Others v. Republic* (1982) 3 C.L.R.928 στη σελ.940, Αριστοτέλη "Ηθικά Νικομάχεια περί Δικαιοσύνης" Νικολούδη 1975 σελ.43-47.

40 ***Hondrou v. The Police*, 3 R.S.C.C. 82, *Malachtou v. Attorney-General* (1981) 1 C.L.R. 543.

Καταλήγω ότι δεν υπάρχουν περιθώρια για επέμβαση με την κρινόμενη απόφαση. Κατ' ακολουθία την επικυρώνω βάσει του άρθρου 146.4(α) του Συντάγματος. Δεν εκδίδεται διαταγή για τα έξοδα.

5

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.